

доброчесності й дбають не лише про свій авторитет, а й авторитет української освіти. Що ж до питання реалізації принципів академічної доброчесності в сучасній освіті, то тут, напевно, треба починати з особистісної доброчесності кожного учасника освітнього процесу.

Список посилань

1. **ВТСУМ** – Великий тлумачний словник сучасної української мови / [з дод., допов. та CD; 250000 слів ; укл. і гол. ред. В. Т. Бусел]. К. : Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2009. 1736 с.

2. **ЗУПО** – Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 38-39, ст.380 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України / Інститут освітньої аналітики. К., 2016. 42 с.

4. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті: Україна 2017 / Переклад з англ. Інститут розвитку освіти, К.; Таксон, 2017. 184 с.

5. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Перекладено за виданням «The Fundamental Values of Academic Integrity», видання друге. Міжнародний центр академічної доброчесності. Ред. Тедді Фішман. Університет Клемсон. 1999. 36 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-121>

ПРОБЛЕМА ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Лозовий В. Б.

учитель інформатики

*Прилуцький ліцей № 12 Прилуцької міської ради Чернігівської області
м. Прилуки, Чернігівська область, Україна*

У шкільній освіті тривалий час ігнорували поняття «академічна доброчесність». До 2017 року прийнято було вважати, що цей термін більш дотичний до вищої освіти та безпосередньо пов'язаний із науковою діяльністю. Останнім часом до поняття академічної доброчесності все частіше почали звертатися і в освітньому процесі пересічних українських шкіл. Зумовлено це, на нашу думку, тим, що є

з'явилося чимало проблем, які не варто замовчувати. Але перед тим як говорити про недоліки освітнього простору загальноосвітніх шкіл, вдамося до тлумачення академічної доброчесності в сучасному законодавстві.

Так, у Законі України «Про освіту» академічну доброчесність визначено як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1].

У Законі України «Про повну загальну середню освіту» сказано, що кожен учасник освітнього процесу зобов'язаний дотримуватися академічної доброчесності (частина 1 статті 43) й запропоновано перелік можливих видів недоброчесності у школах, а саме: надання допомоги учням під час проходження ними підсумкового оцінювання, ДПА, ЗНО, не передбаченої умовами та/або процедурами їх проходження; використання учнем під час контрольних заходів непередбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів; проходження процедури оцінювання результатів навчання замість інших осіб; необ'єктивне оцінювання компетентностей педагогічних працівників під час атестації чи сертифікації [2].

Міжнародний центр академічної доброчесності пояснює академічну доброчесність як дотримання фундаментальних цінностей, а саме: чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності та відваги до дій, пов'язаних із забезпеченням доброчесного ставлення до будь-якої освітньої та наукової діяльності [3].

Спробуємо визначити основні випадки недотримання академічної доброчесності у загальній середній освіті.

На нашу думку, дотримання академічної доброчесності в освіті можливе за умови доброчесної поведінки кожного з учасників освітнього процесу: учнів, батьків, вчителів, очільників навчальних закладів. Однак, за нашими спостереженнями, так відбувається не завжди.

Найбільшими проблемами сучасного освітнього процесу є плагіат під час написання рефератів, доповідей, підготовки проєктів; списування під час написання контрольних робіт; виконання домашніх робіт репетиторами чи батьками; «випрошування», а іноді й вимагання оцінок учнями, батьками або класними керівниками; використання штучного інтелекту тощо.

У проміжок часу 2020–2022 рр. українська освіта пережила багато випробувань. Covid і війна змусили школи перейти на дистанційне навчання, що й спричинило появу багатьох випадків недоброчесного ставлення до навчання. Так, серед здобувачів освіти з'явилися дві

мегагрупи: молодші школярі, які чекають, щоб батьки виконали їхні домашні завдання, та старшокласники, які вправно діляться виконаними завданнями між собою.

Ще однією тенденцією цього часу стало саботування навчального процесу на платформі ZOOM і в Google Meet. Так, наприклад, деякі учні вмикали відео, що не стосувалися теми заняття, й зривали в такий спосіб уроки. Під час блекауту минулого року багато школярів, посилаючись на відсутність світла й Інтернету, не виходила на заняття навіть тоді, коли мали таку можливість. Дехто зі здобувачів освіти під'єднувався до зустрічі, але не вмикав камери й на звертання вчителя жодним чином не реагував.

Але найсучаснішим способом порушення академічної доброчесності стало використання штучного інтелекту задля написання творчих робіт. На наш погляд, не варто зі стовідсотковою впевненістю стверджувати, що використання GPT – це «вселенське зло», адже ця програма здатна генерувати логічні та точні відповіді на запитання, створювати орієнтовні плани наукових робіт, однак що занадто, те не логічно. Так, одного разу троє учнів принесли однакові доповіді на запропоновану тему, і кожен стверджував, що виконав роботу самостійно.

Отже, на жаль, сьогодні є багато випадків недотримання академічної доброчесності в освітньому просторі загальноосвітніх шкіл, це частково зумовлено тими подіями, які ми сьогодні переживаємо, а частково природнім бажанням учнів заробити кращі оцінки не докладаючи при цьому зайвих зусиль. Сьогодні питання втілення принципів академічної доброчесності в освіті є модним і актуальним, однак ніхто достеменно не знає, як це зробити практично. Ми маємо чітке переконання, що задля досягнення академічної доброчесності на всіх рівнях освіти потрібно, щоб усі учасники освітнього середовища прагнули цього, щоб ставилися до себе самокритично, а до своїх обов'язків – відповідально.

Список посилань

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 38-39, ст. 380 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 р. № 463-IX, ст. 43 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

3. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Перекладено за виданням «The Fundamental Values of Academic Integrity», видання друге. Міжнародний центр академічної доброчесності. Ред. Тедді Фішман. Університет Клемсон. 1999. 36 с.